

VESNICE SKRÝVAJÍCÍ DĚSIVÁ TAJEMSTVÍ

Jakub Fránek: Tropické noci

Host, Brno, 2024, 205 s.

Aneta Mladějovská

Novela ještě nezavedeného autora Jakuba Fránka (1993) *Tropické noci* je již druhým titulem, debut *Věž* (2020) pouze osahal čtenářský trh nesmělými tykadly, ale nevyvolal výrazný ohlas. Po *Věži*, která je dystopickým příběhem neskrývajícím inspiraci v sci-fi a odehrávajícím se v blíže neurčené budoucnosti, by se

mohlo zdát, že by tituly nemohly být žánrově rozdílnější. Děj *Tropických nocí* je zasažen do několika málo dusných červencových dní do poklidného prostředí vesnice Sadová, jejímž předobrazem autorovi bylo okolí jeho rodiště Veselí nad Moravou. Oba tituly však v rovině prožívání jejich hlavních mužských hrdinů spojuje jakýsi pocit absurdnosti vyvolaný momentálními životními okolnostmi, stupňující se existenciální tíže a nevíra, či snad i jakási nemožnost uvěřit, že to, co se v jejich životě (a s jejich životem) děje, je skutečné.

Padesátiletý protagonista *Tropických nocí* Eduard Klajner na začátku novely vypadá, že nás ničím nemůže překvapit. Většinu života strávil prací v betonárně, která krachuje, a on se tak ocitá na rozcestí a hledá, co dál. Děti nemá, se ženou se rozešel, nejbližším člověkem je mu matka v domově důchodců a otravný kamarád, který ho vytrhává z poklidné letargie a vytrvale ho navštívuje a zve na pivo, když se to nejméně hodí. To vše se ovšem změní jednoho večera, kdy se „v zahradě domu číslo 82, domu Eduarda Klajnera, jeho domu, právě nacházela dívka, která nejevila žádné známky života. Přivázaná ke košatě třešni. Žije? Brada jí klesala k rameni, ve tváři zasychala špinavá krev a tlustá lana zařezávající se do kůže poutala její tělo v potrháných bílých šatech ke kmeni. Eduard netušil, jestli už zase sní, nebo co se to, proboha, děje“ (s. 31). Bizarní situace graduje a Eduard dívku, křičící o pomoc a nespravedlivě ho obviňující z nastalé situace, ve snaze o umlčení a v panice „omylem“ zavraždí a její tělo pohodí do řeky. Uvozovky naznačují značně profláklý způsob řešení situace, což jsem samozřejmě ochotná v rámci žánru detektivky či thrilleru, ke kterému je kniha přirazována, akceptovat a chci natěšeně očekávat, s čím překvapivým autor přijde dál. Jenže nepřijde.

Zdařilá Pecinova obálka asociuje osud Ofélie a její vyobrazení na známé malbě J. E. Millaise a dává tušit, že nás i v příběhu čeká nejen netušená tragédie, ale i šílenství. Tragédii bychom tedy měli, šílenství začíná propuknout, neboť smrt dívky spolu s náhodným nálezem řetízku v hrdinově zahradě, který si s ní spojuje, otevírá stavidla vzpomínek na tragickou událost v jeho rodině, kterou představuje bratrova smrt utonutím. Začínají kolotat pocity vin přítomných a minulých, krivdy, snaha zamést stopy, čekání na zazvonění policie, nervy jsou napjaté k prasknutí a Eduard přikládá důležitost věcem a nevinně proneseným poznámkám, které žádnou důležitost nemají.

Do toho všeho stále prosakují spodní vody minulosti a on paradoxně k nastalé ošemetné situaci začíná pátrat po tom, co se vlastně skutečně stalo v dětství, proč se o bratrovi přestalo mluvit atd. Příběh vyjevuje to, co jako čtenáři dobře známe – tajemství z minulosti upravené dětskou pamětí, kdy se z účastníků nehod stávají spoluviníci či viníci tragédie, kteří se s danou skutečností po zjištění pravdy musí nějak vyrovnat. Tíživost toho všeho je umocňována oněmi horkými červencovými dny a dusným počasím a tematizována záměrným znejasňováním prožívané reality, prošpikovaná snovostí a vybuzenou fantazií muže poháněného vinou.

Příběh nepřekvapivě spěje k relativně otevřenému konci – zločinec je dopaden aspoň symbolicky, neboť usvědčuje sám sebe v rámci poznání utajovaného podílu na bratrově smrti a po neúspěšném pokusu o sebevraždu (utonutím!) zůstává se svými běsy a pocity viny opuštěn v kuchyni prázdného domu. Původně hlavní linie příběhu mrtvé dívky se stává linií vedlejší, až postupně mizí zcela do ztracena jako kola na rybníce a autor

se trošku snaží tvářit, jako kdyby ta vražda vlastně byla jen jakýmsi šíleným obrazem v hrdinově hlavě. Tento nedotažený záměr mají v textu podpořit odkazy na léky, které by Eduard měl užívat, reflexe obav o vlastní duševní způsobilost, ověřování si skutečnosti, která se však vinou rozjitřené mysli vyjevuje jako nejednoznačná a má nás udržovat v napětí: „*Rychle si odvázal špinavý obvaz a podrobně si prohlížel kousanec na dlani. Fialovou podlitinu na kůži měl, to popřít nemohl. Nenacházel však žádné stopy po zubech, takže zranění si teoreticky mohl přivodit jakkoliv. Ale tolik náhod?*“ (s. 174)

Přesně tak, Eduarde. Náhody neexistují a stopy, alespoň nějaké, vždycky zůstanou a nedají se zamést. A to je ten ústřední problém knihy, který z ní pro mě činí průměrnou rychlovku – příliš mnoho stop, nedotažeností, hra se znejišťováním, která není vždy a všude promyšlená, tedy ani uvěřitelná, ale zůstává jen autorovou snahou. A k tomu ty popisy a popisné opakování Eduardova stavu se stále stejnými parametry (pořád stejné otázky, hrdina ulehá únavou z duševního vypětí a usíná), absence jiného než naturalisticky spisovně přesného jazyka, chybějící hlubší psychologický vhled do hrdinova nitra po odhalení traumatu minulosti, nebo alespoň nějaká vybuzená emoce či reakce.

Čtenáři znají hostovské produkce knih s utrápenými a vším možným různě trýzněnými hrdiny jistě budou spokojeni. Autor odhalil svůj potenciál a bude mít do budoucna co nabídnout. Povedlo se mu docílit skutečně perfektně vykreslené atmosféry ospalé vesnice, v níž se odehrává velké a skryté drama, jen já bych slovy jiného literárního klasika dodala – Ty, Edo, běž sebou radši zase plácnout do jezera. ■